

СТРЕЛЬЧЕНКО Н.М.,
Поліцейська фінансово-правова академія,
завідувач кафедри фінансових дисциплін, к.е.н.

ФУРСЕВИЧ І.М.,
Відкритий міжнародний університет
розвитку людини «Україна», магістр

ПРИБУТОК СПІЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ У ВИРОБНИЧІЙ СФЕРІ

Анотація. В статті наведено різні визначення прибутку щодо формування сучасної економічної думки, і при цьому акцентовано увагу саме на прибутку спільного підприємства: його формуванню, його розподілу, його репатріації до країни походження інвестицій та особливості перетину кордону України. Прیدілено увагу рівню ризиковості країн для формування спільного підприємства як форми вкладання іноземних інвестицій.

Ключові слова: прибуток, концепції прибутку, репатріація прибутку, чинники прибутковості, рівень ризику, спільні підприємства.

Аннотация. В статье приведены разные определения прибыли относительно формирования современной экономической мысли, и при этом акцентировано внимание именно на прибыли совместного предприятия: его формированию, его распределению, его репатриации к стране происхождения инвестиций и особенности пересечения границы Украины. Уделено внимание уровню риска стран для формирования совместного предприятия как формы вкладывания иностранных инвестиций.

Ключевые слова: прибыль, концепции прибыли, репатриация прибыли, факторы прибыльности, уровень риска, совместные предприятия.

Annotation. To the article different determinations of income are driven in relation to forming of modern economic idea, and attention is here accented exactly on the income of joint venture: to his forming, his distribution, his repatriation to the country of origin of investments and feature of crossing of border of Ukraine. Paid attention to the level risk countries for forming of joint venture as forms of insetting of foreign investments.

Keywords: income, conceptions of income, repatriation of income, factors of profitability, risk level, joint ventures.

Актуальність теми дослідження. Важливою категорією економіки в цілому та головною метою здійснення підприємницької діяльності виступає прибуток. Він відіграє провідну роль, висвітлюючи різнобічні економічні взаємозв'язки у процесі відтворення та забезпечує соціальний розвиток підприємства. Дослідження його економічної сутності бере початок ще з XVII ст. і продовжується до сьогодні. Серед великої кількості економічних теорій, теорію прибутку економісти характеризують як одну з найбільш складних. Тому проблема її обґрунтування належить до найважливіших проблем економіки та господарської практики.

У сучасних умовах жодна країна не в змозі забезпечити ефективний, динамічний розвиток своєї економіки без співробітництва з іншими країнами. В основі економічної інтеграції різних країн знаходиться міжнародний поділ праці, який обумовлює формування світогосподарських зв'язків. Першою, найбільш поширеною формою цих зв'язків є світова торгівля. Вона існує поряд із такими формами, як створення світових ринків товарів, капіталу та робочої сили, науково-технічне і виробниче співробітництво, міжнародні валютно-грошові і розрахунково-кредитні відносини.

Постановка проблеми. У даній статті досліджено та узагальнено науково-теоретичні основи сутності категорії «прибуток» в контексті сучасних економічних уявлень і підходів учених на нинішньому етапі розвитку економічної теорії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз останніх досліджень і публікацій показує, що питаннями, пов'язаними з трактуванням сутності прибутку, займаються багато вчених і практиків, зокрема: І.О. Бланк [1], Ю.А. Греченко [3], С.В. Мочерний та Я.С. Мочерна [5], А.М. Поддєрьогін [8], Е.А. Кузнецов [4], М.Ф. Огійчук, М.І. Беленкова [6], М.М. Павлишенко [7] та багато інших.

Мета статті. Мета статті полягає у дослідженні сутності прибутку спільного підприємства в процесі еволюції економічної думки в контексті сучасних економічних уявлень і підходів та узагальнення існуючих визначень даної категорії на нинішньому етапі розвитку економічної теорії.

Викладення основного матеріалу. Без перебільшення можна стверджувати, що прибуток є однією з найскладніших економічних категорій. Вагомий внесок у дослідження значення та економічної сутності прибутку, визначення джерел його походження здійснили такі вчені-економісти, як А. Бабо, К. Маркс, Ф. Найт, Д. Рікардо, П. Самуельсон, А. Сміт, Й. Шумпетер, Е. Чемберлен, Дж. Хікста ін. Протягом декількох століть економістами-класиками досліджувалась сутність поняття «прибуток» та висловлювались різні концепції його формування.

Таким чином, дослідження історичних концепцій прибутку відомих теоретиків-економістів показує, що кожен з них розглядав сутність прибутку зі своєї точки зору. Аналіз літератури впевнив нас у тому, що сучасними дослідниками внесено дещо нове в ці теорії.

Все більше поширюється думка, згідно з якою для пояснення суті прибутку використовуються кілька теорій водночас, також в науковій літературі має місце повернення до пояснення механізму утворення прибутку та його сутності за допомогою трудової теорії вартості (думку представників якої ми розглянемо нижче) [5, 7, 8].

У контексті спрямування дослідження наведемо деякі точки зору щодо трактування сутності прибутку провідних вітчизняних учених. У цьому зв'язку достатньо цікавою є позиція професорів С.В. Мочерного та Я.С. Мочерної, які дають таке визначення сутності прибутку: «Це головна мета діяльності капіталістичного підприємства, що реалізується в процесі виробництва та реалізації товарів з використанням найманої праці, діяльності самих підприємців, отримуваного синергічного ефекту від взаємодії найманих працівників із засобами виробництва, а також виражає певну сукупність відносин економічної власності при здійсненні названих видів діяльності та праці» [5, с. 331]. Як бачимо, автори в цілому є прихильниками пояснення прибутку через трудову теорію вартості, яка є достатньо цікавою, як показано в табл.1.

Таблиця 1

Основні історичні концепції економічної сутності прибутку [2, 7]

Автор концепції	Визначення прибутку
Т. Мен	Прибуток є різницею між продажною і покупною ціною товару.
У. Петті	Джерело прибутку – виробництво.
А. Сміт	Прибуток розглядається у вигляді продукту праці, який привласнюється власником засобів виробництва.
Д. Рікардо	Прибуток – це складова частина вартості, яка створюється працею.
Ж.Б. Сей	Прибуток як винагорода підприємця за його промислові здібності
К. Маркс	Прибуток – це надлишок виручки над витратами капіталу, який безоплатно привласнюється власником засобів виробництва.
Й. Шумпетер	Прибуток – це винагорода за підприємницьку діяльність, тобто вартісний вираз того, що створює підприємець.
Ф. Найт	Прибуток є винагородою підприємця за прийняття рішень в умовах невизначеності.
Е. Чемберлен	Монопольний прибуток – додаткова частина загального прибутку, джерелом якої є реалізована в ціні монополія.
П. Самуельсон	Прибуток як дохід від факторів виробництва, винагорода за підприємницьку діяльність та впровадження нововведень.
А. Бабо	Прибуток як різниця, відхилення та залишок.
Дж. Хікс	Прибуток визначається категорією добробуту, тобто ступенем поліпшення добробуту господарюючого суб'єкта за даний період часу.

З точки зору професора А.М. Поддєрьогіна, прибуток – це грошовий вираз частини вартості додаткового продукту, тобто частини чистого доходу, отриманого підприємством, яка залишається після покриття витрат виробництва. Підприємство одержує прибуток після того, як втілена в створеному продукті вартість буде реалізована й набере грошової форми.

Оскільки додатковий продукт є вартістю, створеною понад вартість необхідного продукту, то об'єктивна основа існування прибутку пов'язана з необхідністю первинного розподілу додаткового продукту [8, с. 62]. Ми вважаємо дану дефініцію значною мірою не повною, оскільки вона не розкриває звідки саме береться ця додаткова вартість. Доволі своєрідною є точка зору відомого вітчизняного фахівця в галузі фінансового менеджменту І.О. Бланка: «Прибуток представляє собою виражений у грошовій формі чистий дохід підприємця на вкладений капітал, що характеризує його винагороду за ризик здійснення підприємницької діяльності, і являє собою різницю між сукупним доходом і сукупними витратами в процесі здійснення цієї діяльності» [1, с. 8].

На нашу думку, недостатня обґрунтованість цієї концепції полягає в тому, що ризик не є самостійним фактором виникнення прибутків, а виявляється через інші.

Дослідник Е. А. Кузнецов та інші вчені [4, с. 232] стверджують, що прибуток – це частина додаткової вартості продукту, яка залишається в розпорядженні підприємства після виконання розрахунків із бюджетом. Очевидно, таке трактування досліджуваного визначення передбачає, що автори мають на увазі чистий прибуток. З нашої точки зору, таке трактування прибутку є досить обмеженим, адже не враховуються фактори, які діють на формування прибутку.

Провідні фахівці в сфері бухгалтерського обліку, М.Ф. Огітчук та М.І. Беленкова, розглядають прибуток як основний економічний показник, що всебічно характеризує фінансово-господарську діяльність суб'єкта господарювання і є джерелом поповнення його обігових коштів, капітальних інвестицій та збільшення власного капіталу [6, с. 35]. Ця концепція розглядає прибуток дещо однобічно, з точки зору бухгалтерського обліку, як свідчення успішної чи навпаки збиткової діяльності фірми.

Ю.А. Греченко вважає, що прибуток – це економічні відносини, які відображають особливий вид доходу, одержуваного в результаті ефективної інноваційної діяльності, проведення ризикових проєктів, використання

підприємницьких талантів і навичок в процесі здійснення господарської діяльності, який існує в грошовій формі і повністю готовий до розподілу [3, с. 220].

Коректніше було б вести мову не про особливий вид доходу, а лише про ту його частину, яка залишається в господарюючого суб'єкта після відшкодування понесених витрат.

Результати наукових досліджень свідчать, що сучасні дослідники здебільшого розвивають теорії прибутку економістів ХІХ – початку ХХ ст., пристосовуючи їх до нових умов. З певною мірою узагальнення розмаїття методичних підходів до визначення сутності прибутку, на нашу думку, можна виділити основні концепції прибутку, що наведені у табл. 2.

Таблиця 2

Альтернативні теорії прибутку [6–7]

Групування теорій прибутку	Сучасні альтернативні теорії прибутку
Компенсаційні	Прибуток є платою підприємцю за ризик, його послуги, вкладений у виробництво капітал, а також за виконання організаційно-економічних функцій.
Функціональні	Прибуток виникає через недосконалість ринку, слабкість конкуренції і можливість підприємств утримувати монополні переваги, що досягаються, зокрема, шляхом впровадження інновацій.
Факторні	Прибуток є результатом взаємодії одного (підприємництва або капіталу), кількох (праці, землі, капіталу) або всіх факторів виробництва.
Трудова	Прибуток є перетвореною формою додаткової вартості, що створюється вирахуванням з продукту праці робітників на користь підприємця (неоплачена праця найманих працівників).
Психологічна	Прибуток є психологічним фактором, тобто підприємці задля виробництва й нагромадження жертвують своїм добробутом, утримуються в повсякденному використанні коштів на особисте споживання, і завдяки цьому отримують прибуток.

Не вдаючись до дискусії стосовно того, яка ж із теорій є правильною, слід зазначити, що на нашу думку, відповідно до теорії чинників виробництва, доцільно розглядати всі чинники, які залучаються до виробничого процесу – працю, землю, капітал, підприємницькі здібності та інформацію.

Функціонування підприємства, незалежно від виду його діяльності і форм власності, в умовах ринку визначається його здатністю приносити достатній прибуток.

Прибуток - це кінцевий результат діяльності підприємства, що характеризує абсолютну ефективність його роботи [1].

Прибуток є головною метою та мотивом підприємницької діяльності, матеріальним джерелом економічного та соціального розвитку, інвестиційної та інноваційної діяльності. Він стає фактором удосконалення відносин власності.

Так як прибуток є рушійною силою діяльності будь-якого підприємства, з переходом до ринкових відносин роль прибутку значно збільшується як для економіки держави в цілому, так і для підприємства зокрема.

На погляд вітчизняних економістів, в умовах виходу з фінансово-економічної кризи актуальною для вирішення залишається проблема якісного управління прибутком підприємств на основі повного розуміння його змісту та ролі. При цьому слід звертати увагу на економічний зміст категорії „прибуток” та забезпечувати цим прийняття виважених управлінських рішень щодо формування, розподілу та використання прибутку.

Прибуток як економічна категорія відображає кінцеву грошову оцінку виробничої та фінансової діяльності і є найважливішим показником фінансових результатів підприємницьких структур, їх фінансового стану. Він сигналізує про необхідність заходів щодо зменшення собівартості продукції, нарощування обсягів виробництва і реалізації, розширення асортименту виготовлюваних товарів, доцільність змін у цінній політиці.

Відповідно до Закону України “Про режим іноземного інвестування”, іноземні інвестиції в Україні можуть здійснюватися у формі часткової участі у підприємствах, що створюються спільно з українськими юридичними і фізичними особами, або придбання частки діючих підприємств. Не виключена можливість існування СП і у випадку придбання іноземним інвестором в українських юридичних і фізичних осіб прав на користування землею та використання природних ресурсів на території України. Таким чином, законодавство України надає право іноземним інвесторам брати участь в українських підприємствах, тобто мати долю в статутному капіталі господарських товариств, створених в Україні.

У міжнародній практиці спільне підприємство виступає як сукупність різноманітних форм виробничо-господарської діяльності партнерів із декількох країн, в основі якої лежить поєднання зусиль, фінансових коштів, матеріальних ресурсів, довготермінової гарантії збуту товарів, систематичного оновлення продукції, науково-технічної та торговельної кооперації, участі у прибутках, розподілі технічних та інвестиційних ризиків. Спільне підприємство (СП) передбачає наявність власності у спільному володінні, яка управляється партнерами по СП. Кожен із партнерів робить свій внесок у створення підприємства, має право на отримання частки прибутку, адекватної внеску, а також на управління підприємством. Усі ризики, пов'язані з діяльністю СП, розподіляють-

ся партнерами, як правило, згідно з розміром внеску. Це означає, що партнери повинні постійно знаходити єдині, переважно компромісні рішення.

Визначення сфери діяльності майбутнього СП передбачає глибоке вивчення можливостей підприємства, потреби в товарах та послугах на світових ринках, знання динаміки цін на сировину і матеріали, що будуть використані в процесі виробництва. Враховуючи сьогоденню економічну ситуацію в Україні, найбільш доцільним виступає створення лізингових СП, які спеціалізуються на орендних операціях, або створення багатогалузевих підприємств за типом концернів (сировина, напівфабрикати, кінцева продукція).

При визначенні інвестиційної привабливості спеціалістами брались до уваги чотири основних фактори: структура політичної влади, розмір зовнішнього боргу, економічна політика та ситуація банківської системи країни. Мінімальний ризик для зарубіжних інвестицій оцінювався в 0 балів, а максимальний – у 100 балів. Серед цих країн 20 найбільш ризикових для іноземних інвестицій подані у табл. 3.

Таблиця 3

Найбільш ризиковані країни для створення спільного підприємства

Порядковий номер	Країна	Рівень ризику, бали	
		2008	2010
1	Ірак	98	95
2	Кенія	81	87
3	Індонезія	61	68
4	Росія	60	72
5	Україна	60	81
6	Румунія	59	60
7	Туреччина	56	52
8	Аргентина	60	74
9	Індія	41	51
10	Таїланд	40	60
11	Китай	40	60
12	Польща	39	32
13	Угорщина	39	30
14	Чехія	35	30
15	Малайзія	32	36
16	Тайвань	28	25
17	ОАЕ	28	25

Проте, незважаючи на всі ці сприятливі умови та можливості, іноземні інвестори намагаються триматися осторонь України.

Окремо слід зупинитися на регіональній структурі іноземного інвестування в Україні. Річ у тім, що, як свідчить практика, іноземні ділові кола враховують регіональний фактор під час прийняття рішення про інвестування, тому державна політика щодо заохочення капіталовкладень із-за кордону повинна брати цю обставину до уваги. Значні прямі іноземні інвестиції у конкретну галузь у регіоні найчастіше пов'язані із впровадженням великого проекту: Київська область - "Кока-кола Аматіл" (харчова промисловість), Запорізька область — ДЕУ (машинобудування), на Тернопільщині канадським інвестором реалізується великий проект щодо виробництва будівельних матеріалів, а на Чернігівщині — проект англійського інвестора у харчовій промисловості (Крафт Якобс).

Таким чином, дохід від інвестицій у спільні підприємства, на які інвестор має суттєвий вплив, що визнаний тільки в сумі отриманих дивідендів або здійснює контроль за діяльністю об'єкта інвестування не може адекватно показати справжній дохід від інвестицій. Дивіденди можуть мати лише незначний зв'язок із результатами діяльності спільного підприємства, а інвестор, який впливає на діяльність об'єкта інвестування, несе повну відповідальність за рівень рентабельності інвестицій. Тому використання методу участі в капіталі для оцінки фінансових інвестицій у спільні підприємства підвищує інформативність фінансової звітності інвестора.

Концепцію оцінки інвестицій за методом участі в капіталі можна описати так. Вважають, що інвестор заробив дохід від інвестицій, але не в сумі одержаних дивідендів. Його дохід розраховується виходячи з частки такого інвестора в статутному капіталі спільного підприємства. Тому, якщо спільне підприємство в звітному періоді одержало прибуток, то у балансі інвестора збільшують балансову вартість інвестиції і відображають дохід від інвестицій. Дивіденди, нараховані спільним підприємством, розглядаються інвесторами як повернення частки вкладених інвестицій. У разі, коли СП у звітному періоді одержало збиток, у балансі інвестори зменшують балансову вартість фінансової інвестиції і відображають втрати від фінансових інвестицій. Отже, хоча балансова вартість фінансової інвестиції змінюється, ці зміни завжди пропорційні частці інвестора у статутному капіталі спільного підприємства.

Податок на репатріацію — це податок на прибуток з доходів, отриманих нерезидентом, джерелом походження яких є Україна. Терміну «податок на репатріацію» Податковий кодекс не містить, але на практиці за-

звичай використовують саме цю назву, тому в цій статті ми також будемо ним користуватися. Порядок застосування податку на репатріацію в Україні визначено у ст. 160 Податкового кодексу України (надалі — ПКУ).

ЗА своєю економічною сутністю, оподатковуються будь-які отримані нерезидентом доходи, джерелом походження яких є Україна. А саме:

- відсотки, дисконтні доходи, що сплачуються на користь нерезидента, серед яких відсотки за позиками і борговими зобов'язаннями, випущеними (виданих) резидентом;
- дивіденди, що виплачує резидент;
- роялті;
- фрахт і доходи від інжинірингу;
- лізингова/орендна плата, що сплачується резидентами або постійними представництвами на користь нерезидента-лізингодавця/орендодавця за договорами оперативного лізингу/оренди;
- доходи від продажу нерухомого майна, розташованого на території України, яке належить нерезиденту, зокрема майна постійного представництва нерезидента;
- прибуток від здійснення операцій з торгівлі цінними паперами, деривативами або іншими корпоративними правами, визначений згідно з нормами цього розділу;
- доходи, отримані від здійснення спільної діяльності на території України, доходи від здійснення довгострокових контрактів на території України;
- винагорода за здійснення нерезидентами або уповноваженими ними особами культурної, освітньої, релігійної, спортивної, розважальної діяльності на території України;
- брокерська, комісійна або агентська винагорода, отримана від резидентів або постійних представництв інших нерезидентів щодо брокерських, комісійних або агентських послуг, наданих нерезидентом або його постійним представництвом на території України на користь резидентів;
- внески та премії на страхування або перестраховування ризиків (зокрема страхування життя) або страхування резидентів від ризиків за межами України;
- доходи, отримані від діяльності у сфері розваг (крім діяльності з проведення державної грошової лотереї);
- доходи у вигляді благодійних внесків та пожертвувань на користь нерезидентів;
- інші доходи від здійснення нерезидентом (постійним представництвом цього або іншого нерезидента) господарської діяльності на території України, за винятком доходів у вигляді виручки або інших видів компенсації вартості товарів/виконаних робіт/наданих послуг, переданих/виконаних/наданих резиденту від такого нерезидента (постійного представництва), зокрема вартості послуг з міжнародного зв'язку або міжнародного інформаційного забезпечення.

Таким чином, вивчення особливостей міжнародного підприємництва набуває важливого значення у зв'язку з аналізом можливостей, що відкриваються перед підприємцями в організації спільної діяльності з іноземними партнерами. Адже в основі всесвітнього господарства знаходиться міжнародний поділ праці, який визначає спеціалізацію виробництва країн відповідно до їхніх соціально-економічних та природнокліматичних умов. Це зумовлює більш ефективне використання виробничого, наукового та ресурсного потенціалу кожної країни, сприяє процесам їх економічної інтеграції.

Висновки. Згідно з сучасним трактуванням СП являє собою перспективну форму господарського об'єднання практично будь-яких форм підприємницьких організацій, які засновані на об'єднаному українському та інонаціональному капіталі та здійснюють промислове виробництво, науково-дослідні і дослідно-конструкторські розробки, збут, будівництво, агропромислову діяльність, консультації, інформаційне обслуговування, страхові, фінансові, рекламні та інші послуги, весь комплекс маркетингових заходів.

Не могли не зазнати істотної еволюції й уявлення про основні завдання СП як з погляду національно-господарських, так і індивідуально-підприємницьких інтересів. Реалістичнішими стали уявлення про роль СП у поглибленні науково-технічного прогресу.

Для країн базування, традиційно головними серед яких є промислово-розвинені країни вирішальним макроекономічним фактором експортної орієнтації прямого підприємницького капіталу є стан балансу ввозу і вивозу інвестицій.

У зв'язку з цим виділяють такі країни, які: переважно експортують капітал (Японія), зберігають приблизну рівновагу експорту та Імпорту капіталу (Німеччина, Франція), нетто-імпортери (Ірландія, Португалія, Іспанія, Туреччина).

В останні роки крупними експортерами капіталу стали Південна Корея, Тайвань, Китай, країни близького сходу.

Для країн приймання привабливість прямих інвестицій у формі СП зумовлена такими факторами:

- імпорт прямих підприємницьких капіталів веде до збільшення виробничих потужностей та ресурсів, сприяє поширенню передової технології і управлінського досвіду, підвищенню кваліфікації трудових ресурсів;
- з'являються нові матеріальні та фінансові ресурси, мобілізуються і більш продуктивно використовуються національні ресурси;
- СП сприяють розвитку національної науково-дослідної бази;
- стимулюється конкуренція і пов'язані з цим позитивні явища (підриєв позицій місцевих монополій, зниження цін та підвищення якості продукції, яка заміщає імпорт і застарілі вироби місцевого виробництва);
- підвищуються ціни та попит на національні (місцеві) фактори виробництва;

- збільшуються експортні надходження у вигляді податків на діяльність МСП;
- в умовах слабого контролю використання держзоспозит ризик з місцевих переноситься на іноземних інвесторів, які самостійно вирішують проблему самоокупності.

Слід вказати на стримуючі фактори розвитку іноземної підприємницької діяльності:

- імпортовані через МСП ресурси повинні окупатись та забезпечувати надходження прибутку, який потім репатріюється. У довгостроковому контексті відтік ресурсів через репатріацію прибутку повинен перевищувати величину первинних вкладів, тому і озорити про збільшення виробничого апарату за рахунок іноземних інвестицій тільки у розрахунку на їх стимулюючий вплив, на економічний розвиток приймаючої країни в цілому;

- МСП залучають ресурси у своїх цілях, які можуть не збігатися з національними. На практиці, як правило, не вдається уникнути зіткнення національних інтересів іноземних інвесторів. Часто має місце дискримінація національного сектора, яка посилюється правовими заходами макроекономічного стимулювання МСП;

- МСП, як канали передавання технологій часто стають відносно закритими анклавними в національній економіці, слабо пов'язаними з іншою її частиною, на яку попадають витрати по забезпеченню функціонування анклавів. При цьому сила ефекту анклавної обернено пропорційна рівню економічного розвитку приймаючої країни. Крім того, на практиці така країна майже не бере участі у створенні нової технології, а отримує її кінцевий продукт. Передача частини науково-дослідних робіт має місце, переважно, у низько технологічних галузях;

- будучи формою проникнення на зарубіжний ринок, МСП можуть в угоду з діючою на місцевому ринку олігополією (або монополією), коли "збивати ціни" не входить у їх завдання. МСП також можуть справляти стимулюючий вплив на національне підприємництво, поглинаючи фінансові нагромадження у місцевій та іноземній валютах;

- суттєві експортні надходження найбільш реальні у сировинних галузях, в обробній промисловості іноземні інвестиції мають переважно імпортозаміщуючий характер;

- нерегульований розвиток МСП може посилити соціальне розшарування, поляризацію маси споживачів у приймаючих країнах.

В Україні МСП розглядаються, як самостійний вид зовнішньоекономічної діяльності, а створення СП за участі іноземних партнерів - як одна із форм здійснення іноземних інвестицій.

Закон України "Про господарські товариства" передбачає можливість створення українсько-зарубіжних СП у п'яти правових формах: акціонерне товариство; товариство з обмеженою відповідальністю; товариство з додатковою відповідальністю; повне товариство; командитне товариство.

У СП весь ризик розподіляється між його учасниками-засновниками (звичайно, чимале значення має й деталізація відповідних питань у статутних документах такого підприємства). У Законі України "Про зовнішньоекономічну діяльність" [1], як і в багатьох інших нормативних актах, що приймаються в країнах, де регулюються питання спільного підприємництва, а також у спеціальній літературі підкреслюється така специфічна властивість СП, як розділення ризиків. Справді, досить поширеним правилом є наявність системи гарантій і компенсацій, як правило, їх надає сторона, що приймає капітал, технології, будівельні послуги партнеру, тій стороні, що здійснює ту або іншу форму внеску (у вигляді грошових коштів, виробничих потужностей та ін.).

Список використаних джерел

1. Закон України "Про зовнішньоекономічну діяльність" // Відомості Верховної Ради. – 1991. – № 29. – Ст. 377 (з подальшими змінами). Див. сервер ВР України, www.rada.kiev.ua.
2. Варналій З. С., Сизоненко В. О. Основи підприємницької діяльності: Підруч. для учнів 10-11 кл. загальноосвіт. шк., ліцеїв та гімназій / З. С. Варналій, В. О. Сизоненко. – К.: Знання України, 2010. – 404 с.
3. Внешнеэкономическая деятельность: Учеб. пособие. – Минск: Выш. шк., 2007. – 207 с.
4. Герасимчук З. В., Горбач Л. М. Міжнародні економічні відносини: Навчальний посібник. – Луцьк: Надстир'я, 2001. – 328 с.
5. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / За ред. В. Д. Базилевича. – К.: Знання-Прес, 2001. – 581 с.
6. Киреев А. П. Международная экономика: Учеб. пособие: В 2-х ч. – Ч. 1. Международная микроэкономика: движение товаров и факторов производства. – М.: Междунар. отношения, 2010. – 416 с.
7. Козик В. В., Панкова Л. А., Даниленко Н. Б. Міжнародні економічні відносини: Навч. посіб. – К.: Знання-Прес, 2002. – 406 с.
8. Колосов А. Особенности иностранного инвестирования в Украине. // Бизнес-информ. – № 11. – 1998.
9. Кривонос Р. Интеграция велит не квапитись і не впадати у відчай // Віче – 2006. – № 12. – С. 96-101.
10. Линдерт П. Экономика мирохозяйственных связей: Пер. с англ. / Общ. ред. и предисл. О. В. Ивановой. – М.: Прогресс, 1992. – 520с.
11. Максименко Є. Шляхи активізації залучення іноземних інвестицій в Україну // Фінанси України. – №6. – 1998.
12. Міжнародні економічні відносини: Історія міжнародних економічних відносин: Підручник / А. С. Філіпенко, В. С. Будкін, О. В. Бутенко та ін. – К.: Либідь, 2011. – 191 с.
13. Міжнародні економічні відносини: Сучасні міжнародні економічні відносини: Підр. / А. С. Філіпенко, С. Я. Боринець, В. А. Вергун та ін. – К.: Либідь, 2005. – 255 с.
14. Новицкий В. Е. Внешнеэкономическая деятельность и международный маркетинг. – К.: Либра, 1994. – 191 с.

15. Новицький В. Є. Міжнародна економічна діяльність України: Підручник. – К.: КНЕУ, 2003. – С. 465-484.
16. Попов С. Г. Внешнеэкономическая деятельность фирмы. Особенности менеджмента и маркетинга: Учеб. пособие. – Изд. 2-е, доп. – М.: Ось-89, 2009. – 288 с.
17. Румянцев А. П., Румянцева Н. С. Міжнародна економіка: Короткий конспект лекцій. – К.: МАУП, 2009. – 104 с.
18. Рут, Франклін Р., Філіпенко А. Міжнародна торгівля та інвестиції / Пер. з англ. – К.: Основи, 2008. – 743 с.
19. Спільні підприємства у контексті чинного законодавства // <http://www.informjust.kiev.ua>
20. Україна і світове господарство: взаємодія на межі тисячоліть / А. С. Філіпенко, В. С. Будкін, А. С. Гальчинський та ін. – К.: Либідь, 2002. – 470 с.